

Modul dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro pracovníky školských poradenských zařízení

Jana Hanzlíková, Klára Zelenková, Václava Masáková

**RAMPS-VIP III, Realizace a metodická podpora poradenských služeb
Klíčová aktivita 04**

**Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro
další vzdělávání pedagogických pracovníků**

Praha, 2014

Vydáno v rámci projektu Rozvoj a podpora poradenských služeb - VIP III, výzva č. 33, Průběžná výzva k předkládání individuálních projektů národních z OPVK; Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost; prioritní osa 4a systémový rámec celoživotního učení, registrační číslo projektu CZ 1.07/4.1. 00/33.0001.

© **Jana Hanzlíková, Klára Zelenková, Václava Masáková, 2014**

© **Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2014**

ISBN 978-80-7481-058-9

MODUL DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PRO PRACOVNÍKY ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍ

Jana Hanzlíková, Klára Zelenková, Václava Masáková Praha: NÚV, 2014.

Anotace: Publikace představuje návrh modulu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) školských poradenských zařízení, který byl vypracován jako jeden z výstupů projektu EU „Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb – VIP III“ (RAMPS - VIP III).

Modul DVPP nasedá na profesní úrovni. Poradenský pracovník je zařazen do profesní úrovně na základě délky své odborné praxe. Pro každou úroveň je stanoven povinný vzdělávací modul (vymezen tematicky a počtem hodin) a dále ze vzdělávacích oblastí se stanoveným minimálním počtem hodin, které by pracovník měl absolvovat.

Klíčová slova: Projekt RAMPS-VIP III, DVPP, vzdělávání, psycholog, speciální pedagog, standardní činnosti, praxe

Na zpracování publikace se podíleli vedoucí metodici, metodici a pracovníci školských poradenských zařízení zapojených v projektu RAMPS-VIP III.

Obsah

1 ŠKOLSKÉ PORADENSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	7
1.1 Školská poradenská zařízení.....	7
1.1.1 Pedagogicko-psychologická poradna.....	8
1.1.2 Speciálně pedagogické centrum.....	8
1.1.3 Střediska výchovné péče	9
1.2 Pracovníci působící ve školských poradenských zařízeních	9
2 SOUČASNÝ STAV DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍ	11
3 . KONCEPT MODULU DVPP PRO PRACOVNÍKY ŠPZ.....	13
3.1 Cíl modulu DVPP.....	13
3.2 Postup tvorby modulu DVPP	13
4 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH ÚROVNÍ PROFESE PORADENSKÉHO PRACOVNÍKA A DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	15
4.1 Začínající poradenský pracovník s praxí v délce 0 – 2 roky	15
4.1.1 DVPP pro začínajícího poradenského pracovníka.....	16
4.2 Poradenský pracovník s praxí v délce 2 – 7 let	16
4.2.1 DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce 2 – 7 let	18
4.3 Poradenský pracovník s praxí v délce 7 – 12 let	18
4.3.1 DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce 7 – 12 let	19
4.4 Poradenský pracovník s praxí v délce nad 12 let	19
4.4.1 DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce nad 12 let	20
5 NÁVRH SYSTÉMU DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PORADENSKÝCH PRACOVNÍKŮ - MODUL DVPP PRO PRACOVNÍKY ŠPZ.....	21
5.1 1. úroveň - začínající poradenský pracovník (do 2 let praxe)	21
5.1.1 Povinný vzdělávací modul	21
5.1.2 Vzdělávací oblasti se stanoveným minimálním počtem hodin	22
5.2 2. úroveň – poradenský pracovník s praxí od 2 do 7 let praxe (odborník).....	22
5.2.1 Povinný vzdělávací modul	22
5.2.2 Vzdělávací oblasti s doporučeným minimálním počtem hodin	23
5.3 3. úroveň - poradenský pracovník s praxí od 7 do 12 let praxe (specialista)	23

5.3.1	<i>Povinný vzdělávací modul</i>	23
5.3.2	<i>Vzdělávací oblasti s doporučeným minimálním počtem hodin</i>	23
5.4	4. úroveň - poradenský pracovník s praxí nad 12 let (expert)	24
6	EVALUACE SEMINÁŘŮ	25
7	ZÁVĚR:	26

Úvod

Školská poradenská zařízení (dále jen ŠPZ) jsou důležitou součástí resortu školství a také jedním ze stěžejních prvků, který ovlivňuje úroveň vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Změny, které aktuálně probíhají v oblasti školství směrem k inkluzivnímu vzdělávání, přinášejí zvýšené nároky na kvalitu poskytovaných poradenských služeb. Schopnost školského poradenského zařízení zajistit kvalitu svých nabízených služeb je mimo jiné závislá na odborné připravenosti pracovníků, schopnosti týmové práce a možnosti kvalitního dalšího vzdělávání.

Další vzdělávání poradenských pracovníků navazuje na pregraduální vzdělávání a je významnou celoživotní součástí pracovní pozice poradenského pracovníka, která podporuje jeho odborné kompetence a osobnostní rozvoj. Podpora osobnostního a profesního růstu každého poradenského pracovníka je zásadní vzhledem ke stále se zvyšujícím nárokům na práci poradenských pracovníků.

Předkládaný modul dalšího vzdělávání pracovníků školských poradenských zařízení byl vypracován jako jeden z výstupů klíčové aktivity 04 (Vzdělávání poradenských pracovníků na úrovni škol a školských poradenských zařízení) projektu EU „Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb – VIP III“ (RAMPS - VIP III). Tato aktivita byla zaměřena na vzdělávání poradenských pracovníků na úrovni škol a školských poradenských zařízení s cílem podpořit zvyšování odborné způsobilosti školních psychologů a školních speciálních pedagogů i poradenských pracovníků ve školských poradenských zařízeních a navrhnout systémové řešení dalšího vzdělávání pracovníků ŠPZ.

Předpokládáme, že navržený modul bude do budoucna provázán s kariéřním růstem poradenských pracovníků, včetně finančního ohodnocení. Doklad o absolvování navrženého vzdělávání bude ve formě portfolia sloužit jako podklad pro „atestační“ komise a kariéřní postup.

1 ŠKOLSKÉ PORADENSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

1.1 Školská poradenská zařízení

Školská poradenská zařízení (dle školského zákona, § 16) zajišťují dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, dále pak školám a školským zařízením informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost. Poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a při přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, zdravotnickými zařízeními, popř. s dalšími orgány a institucemi.

Školská poradenská zařízení zjišťují speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů, kteří mají právo na jejich poradenskou pomoc.

Obsahem poradenských služeb jsou činnosti, které přispívají zejména k:

- a) vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v průběhu vzdělávání,
- b) naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání,
- c) prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně patologických jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací,
- d) vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením a jejich vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění,
- e) vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšin nebo etnických skupin,
- f) vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané,
- g) rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních,
- h) zmírňování důsledků zdravotního postižení a prevenci jeho vzniku.

1.1.1 Pedagogicko-psychologická poradna

Pedagogicko-psychologická poradna poskytuje dle § 5 školského zákona služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků. Činnost poradny se uskutečňuje ambulantně na pracovišti poradny nebo návštěvami zaměstnanců poradny ve školách a školských zařízeních.

Poradna poskytuje především tyto služby:

- a) zajišťuje pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku, doporučuje zařazení žáka do příslušné školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání; spolupracuje při přijímání žáků do škol včetně vyšetření pro zařazení žáků do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením,
- b) zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením – k tomu vypracovává odborné posudky a návrhy,
- c) poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji (tytéž služby poskytuje i jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům), včetně služeb zaměřených na vyjasňování osobních perspektiv žáků,
- d) poskytuje metodickou podporu škole,
- e) prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci sociálně patologických jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

1.1.2 Speciálně pedagogické centrum

Speciálně pedagogické centrum (SPC) poskytuje poradenské služby:

- a) žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních,
- b) žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy,
- c) žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.

Činnost centra se uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách nebo v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.

Speciálně pedagogické centrum zajišťuje tyto oblasti:

- a) zjišťuje speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku a speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, zpracovává odborné podklady pro jejich integraci,

zařazení či přeřazení do škol a školských zařízení a pro jejich další vzdělávací opatření,

- b) zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky,
- c) vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním a na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti,
- d) poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením a poskytuje metodickou podporu škole.

1.1.3 Střediska výchovné péče

Střediska výchovné péče zajišťují preventivně-výchovnou péči pro děti, žáky a studenty s rizikem vzniku a vývoje poruch chování. Intervence poskytují také rodičům (zákonným zástupcům) nebo škole, kam žák dochází.

Střediska výchovné péče jsou většinou personálně obsazena speciálními pedagogy, psychology, a sociálními pracovníky.

K hlavním činnostem středisek patří poradenství, konzultační a terapeutická činnost v oblasti řešení poruch chování a negativních jevů. Využívá se individuální i skupinová forma práce s klienty. Střediska také poskytují rodičům a pedagogům odborné poradenství v oblasti výchovných potíží, rodinných problémů, při zneužívání návykových látek, při trestné činnosti dětí a mládeže apod.

1.2 Pracovníci působící ve školských poradenských zařízeních

Pro koncepci dalšího vzdělávání pro pracovníky ŠPZ bylo třeba vymezit pozice pedagogických pracovníků v ŠPZ, jimiž jsou psycholog, speciální pedagog a metodik prevence. Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. hovoří v případě psychologa a speciálního pedagoga o odborné kvalifikaci získané vysokoškolským vzděláním v akreditovaném magisterském studijním programu (§18 a §19). Magisterské programy v oboru psychologie jsou na jednotlivých vysokých školách víceméně totožné. Oproti tomu v oboru speciální pedagogiky vycházejí ze škol velmi různě vzdělaní odborníci. Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) tak musí klást značný důraz na propracovanost a vysokou úroveň vzdělávacích akcí pro začínající pracovníky v ŠPZ. V případě metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně vyžaduje zákon odbornou kvalifikaci získanou vysokoškolským vzděláním v akreditovaném studijním programu.

Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě nabízí pro pozice psychologa a speciálního pedagoga zařazení do třech platových tříd – 11., 12. a 13. Zařazení vychází především z náročnosti poskytované péče a nijak nesouvisí s absolvovaným celoživotním vzděláváním. Koncepce DVPP v tuto chvíli nemá oporu v zákonné povinnosti, která by jasně vymezila rozsah dalšího vzdělávání (jako je tomu např. v oblasti sociální péče). A nijak nesouvisí ani s oceňováním pracovníků. DVPP je proto připravováno s myšlenkou, že by mohlo být jedním z podkladů kariérního řádu pracovníků ŠPZ.

2 SOUČASNÝ STAV DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍ

Současné další vzdělávání pracovníků ŠPZ není řešeno systémově, chybí jasné nastavení modulů i stanovení počtů hodin či kreditů. Další vzdělávání by mělo vycházet ze stanovených činností a kompetencí poradenských pracovníků, rozdělených podle délky praxe v poradenském zařízení, což v současné době není závazně stanoveno.

Povinnost dalšího vzdělávání není dána zákonem, jako je tomu např. v sociálních službách. Záleží tedy na ochotě a aktivitě samotného pracovníka, v jakém rozsahu vzdělávání absolvuje.

Tato skutečnost přináší do praxe velké rozdíly v rozsahu dalšího vzdělávání u jednotlivých pracovníků, což bylo potvrzeno i analýzou zaměřenou na další vzdělávání poradenských pracovníků, která byla provedena v rámci projektu. Vyplývá z ní také, že u poradenských pracovníků se naprosto minimálně objevuje vzdělávání v oblasti legislativy, komunikačních dovedností, lektorských dovedností, dokumentace, atd.

Nejednotnost vzdělávání podporuje také velký počet vzdělávacích institucí – státních, veřejných a soukromých, které nabízejí množství různých forem vzdělávacích kurzů a seminářů v široké škále oblastí, ale také v různé kvalitě.

Současná legislativa vymezuje další vzdělávání zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, § 24:

- 1) Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci.
- 2) Pedagogičtí pracovníci se mohou účastnit dalšího vzdělávání, kterým si zvyšují kvalifikaci. Zvýšením kvalifikace se podle zvláštního právního též její získání nebo rozšíření.
- 3) Ředitel školy organizuje další vzdělávání pedagogických pracovníků podle plánu dalšího vzdělávání, který stanoví po předchozím projednání s příslušným odborovým orgánem. Při stanovení plánu dalšího vzdělávání je nutno přihlížet ke studijním zájmům pedagogického pracovníka, jeho potřebám a rozpočtu školy.
- 4) Další vzdělávání pedagogických pracovníků se uskutečňuje:
 - a) na vysokých školách, v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a v jiných zařízeních (dále jen "vzdělávací instituce"), které jsou akreditované ministerstvem,
 - b) samostudiem,
 - c) dalším vzděláváním zdravotnických pracovníků podle zvláštního právního předpisu 6) v případě učitelů zdravotnických studijních oborů.
- 5) Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 4 písm. a) je osvědčení vydané vzdělávací institucí, která další vzdělávání uskutečňovala.

- 6) Ministerstvo mládeže, tělovýchovy a sportu stanoví prováděcím právním předpisem druhy a podmínky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a způsob jeho ukončení. Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo obrany stanoví prováděcím právním předpisem druhy a podmínky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a způsob jeho ukončení pro pedagogické pracovníky škol, které zřizuje.
- 7) K dalšímu vzdělávání uvedenému v odstavci 4 písm. b) pedagogickým pracovníkům přísluší volno v rozsahu 12 pracovních dnů ve školním roce, nebrání-li tomu vážné provozní důvody nebo účast pedagogického pracovníka na dalším vzdělávání podle odstavce 1 nebo 2; dobu čerpání volna určuje ředitel školy. Za dobu čerpání tohoto volna přísluší náhrada platu, která se rovná výši ušlého platu. Trvá-li pracovní poměr jen část školního roku, přísluší za každý měsíc trvání pracovního poměru jedna dvanáctina volna podle věty první. Při sjednání kratší než stanovené týdenní pracovní doby se úměrně tomu sníží rozsah volna podle věty první. Nevyčerpané volno či jeho poměrná část bez dalších nároků zaniká. Volno podle věty první se pro pracovní právní účely považuje za překážku v práci na straně zaměstnance.
- 8) Další vzdělávání pedagogických pracovníků se nepovažuje za rekvalifikaci podle zvláštního právního předpisu 9a).

V současné době další vzdělávání není centrálně a systémově ani konkrétně zavedeno. Systém supervizí, jako další součást rozvoje profesních kompetencí poradenských pracovníků není také uspokojivě vyřešen poradenského systému.

3 KONCEPT MODULU DVPP PRO PRACOVNÍKY ŠPZ

3.1 Cíl modulu DVPP

Cílem dalšího vzdělávání poradenských pracovníků je získání potřebných teoretických znalostí a praktických dovedností v oblasti poradenství, diagnostiky, intervence či terapie, umožňujících samostatnou činnost pracovníka ve školském poradenském zařízení.

Další vzdělávání poradenských pracovníků podporuje celoživotní růst jejich odbornosti, který je předpokladem pro zajištění kvality poskytování školských poradenských služeb. To významně ovlivňuje rozvoj vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a má pozitivní vliv na integrační a inkluzivní vývoj ve společnosti.

Stěžejním aspektem ovlivňujícím vysokou kvalitu poskytovaných poradenských služeb je příprava začínajících poradenských pracovníků a jejich adaptace na podmínky a specifika práce v ŠPZ. Velmi důležitá je podpora začínajícího pracovníka při převádění teoretických znalostí získaných studiem do praxe a v dalším rozvíjení stávajících vědomostí, schopností a dovedností směrem k samostatnému výkonu odborných činností.

Vzhledem k tomu, že v současné době není k dispozici ucelený systémový materiál dalšího vzdělávání poradenských pracovníků, je předkládaný modul primárně určen pro vedení a pracovníky školských poradenských zařízení jako východisko při sestavování plánů vzdělávání a při získávání či rozvoji kompetencí jednotlivých pracovníků. Zároveň by mohl sloužit k orientaci v oblasti dalšího vzdělávání pracovníků odborů školství krajských úřadů i dalších institucí zabývajících se problematikou školského poradenství.

Při naplňování dalšího vzdělávání budou pracovníci ŠPZ využívat vzdělávací nabídky akreditovaných pracovišť a akreditovaných seminářů MŠMT v souladu s právními předpisy v platném znění.

Modul je prozatím doporučujícího charakteru. Do budoucna předpokládáme, že by tento návrh modulu mohl být provázán s kariéřním růstem poradenských pracovníků, včetně finančního ohodnocení.

3.2 Postup tvorby modulu DVPP

Na vytvoření návrhu struktury DVPP se podílela pracovní skupina složená z vedoucích metodiků, metodiků a pracovníků ŠPZ napříč všemi kraji ČR. Zároveň byly veškeré materiály podrobeny diskusi na společných setkáních v rámci projektu RAMPS - VIP III.

Jedním z podkladů je návrh kategorizace činností poradenských pracovníků rozdělených do několika úrovní podle délky praxe a dalším podkladem pak analýza dalšího vzdělávání poradenských pracovníků zaměřená na návrhy nových vzdělávacích aktivit, která proběhla v květnu a červnu 2012 v rámci projektu RAMPS - VIP III.

Uvedené materiály byly vytvořeny na základě informací z dotazníkových šetření, zadaných vedoucím metodikům, kteří dále získávali informace od školských poradenských pracovníků z jednotlivých krajů. Cílem bylo zjistit spektrum činností, se kterými se jednotliví

pracovníci setkávají, a tak se více přiblížit požadavkům, které potřebují ke kvalitnímu vykonávání svých služeb. Výstupem této fáze byla kategorizace obecných a specifických činností jednotlivých profesí pracovníků ve školských poradenských zařízeních.

Konkrétní specifikace schopností, znalostí a dovedností, které poradenští pracovníci potřebují ke své práci, nám pomohla k efektivnějšímu sestavení modulů v jednotlivých úrovních vzdělávání. Pro naše účely jsme vytvořili rámec, který definuje činnosti obecné a specifické, dále rozdělené na činnosti psychologa a speciálního pedagoga.

V posledním stupni tvorby „Návrhu modulu DVPP pro pracovníky školských poradenských zařízení (PPP, SPC, SVP)“ došlo k navržení konkrétních vzdělávacích témat a vzdělávacích oblastí.

Výběr oblastí vzdělávání, konkrétních seminářů a počtu hodin u jednotlivých oblastí vzdělávání byl zpracován na základě analýzy zaměřené na návrhy nových vzdělávacích aktivit, která proběhla v květnu a červnu 2012 v rámci projektu RAMPS - VIP III, a na základě diskusí a připomínkovacího řízení ze strany vedoucích metodiků a metodiků školských poradenských zařízení.

Vymezení jednotlivých úrovní podle praxe bylo stanoveno na základě diskusí s pracovníky ŠPZ a formou připomínkování navrženého materiálu vedoucími metodiky a metodiky ŠPZ, kteří dále získávali informace od ostatních pracovníků ŠPZ v celé ČR.

Modul DVPP je členěn do 4 úrovní podle délky praxe poradenského pracovníka:

- první úroveň se týká začínajícího poradenského pracovníka, jehož praxe není delší než dva roky,
- druhá úroveň poradenského pracovníka - s praxí v rozsahu 2 až 7 let (odborník),
- třetí úroveň poradenského pracovníka – s praxí 7 až 12 let (specialista),
- čtvrtá úroveň je určena pro poradenského pracovníka – s praxí více než 12 let (expert).

Praxi poradenského pracovníka doporučujeme posuzovat nejen jako praxi v poradenském zařízení, ale případně započítávat i praxi v jiné oblasti školství (např. pozice učitele, zástupce ředitele, atd.)

U navrhovaného dalšího vzdělávání je důležité, aby bylo dostupné pro všechny pracovníky ŠPZ, proto je nutné realizaci seminářů zabezpečit v různých lokalitách ČR. V rámci projektu RAMPS - VIP III probíhaly semináře v Praze, v Brně a v Olomouci, což se z hlediska dostupnosti jevílo jako nedostatečné.

Některé ze seminářů navržené v modulu dalšího vzdělávání poradenských pracovníků byly ověřeny v rámci projektu RAMPS - VIP III. Jednotlivé semináře byly zhodnoceny formou písemné evaluace. Jednotlivých seminářů se účastnilo 20 - 60 osob podle konkrétního semináře.

4 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH ÚROVNÍ PROFESE PORADENSKÉHO PRACOVNÍKA A DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 Začínající poradenský pracovník s praxí v délce 0 – 2 roky

Začínající poradenský pracovník má ukončené magisterské studium, výhodou je praxe v pedagogické činnosti. V samém začátku je jeho hlavní náplní práce seznámení se se všemi základními dokumenty, diagnostickými a dalšími materiály, absolvování náslechu a stáží.

Pracuje pod vedením zkušeného kolegy z „domovského“ ŠPZ, případně pod vedením kolegy z jiného dostupného ŠPZ.

Poradenský pracovník se věnuje „standardním činnostem“, pracuje na získávání profesních dovedností a odborných znalostí.

Obecné kompetence začínajícího poradenského pracovníka:

- znalost poradenského systému, včetně příslušné platné legislativy
- etika práce poradenského pracovníka
- týmová spolupráce (školy, ŠPZ, klinická pracoviště, lékaři),
- schopnost interpretace zpráv z klinických pracovišť a od odborných lékařů
- schopnost vést poradenský rozhovor
- schopnost získat anamnestická data
- práce a komunikace s rodinou
- schopnost sdělit výsledky vyšetření nebo doporučení, psaní zpráv
- vedení dokumentace
- rozšiřování a prohlubování znalostí problematiky žáků se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, příp. sociálním znevýhodněním
- schopnost dodržovat psychohygienu

Činnosti začínajícího poradenského pracovníka – psychologa:

- základní diagnostika kognitivních funkcí (např. WISC III, SON-R, IST 2000 R, WJIE, WAIS III, IDS aj.)
- základní diagnostika osobnostních vlastností, osobnostní dotazníky (CDI, B-JEPI, NEO, aj.)
- základní diagnostika rodiny
- orientace v práci se skupinou
- orientace v oblasti speciálně pedagogické diagnostiky

- problematika školní zralosti
- individuální vzdělávací plán – podklady pro zpracování a konzultace
- spolupráce se školou, případně školním poradenským pracovištěm

Činnosti začínajícího poradenského pracovníka – speciálního pedagoga:

- schopnost speciálně pedagogického vyšetření
- schopnost individuální a skupinové reedukace
- interpretace psychologického vyšetření
- individuální vzdělávací plán - podklady pro zpracování a konzultace
- práce s třídou /skupinou
- spolupráce se školou

4.1.1 DVPP pro začínajícího poradenského pracovníka

DVPP pro začínajícího poradenského pracovníka je zaměřeno na získání základních vědomostí a dovedností nutných pro výkon činnosti speciálního pedagoga či psychologa ŠPZ. První úroveň je určena všem začínajícím poradenským pracovníkům a je rozdělena na tři části:

- Povinný vzdělávací modul - složený z konkrétních seminářů (včetně vymezení jejich obsahu, cílů, případně stanovení lektorů). Poradenský pracovník by měl absolvovat min. 70% těchto seminářů. Specificky zaměřené semináře pracovníci volí dle zaměření ŠPZ a přínosu pro svou praxi.
- Vzdělávací oblasti se stanoveným počtem hodin. V těchto oblastech jsou uvedeny příklady seminářů, výběr konkrétního zaměření semináře vychází z typu a zaměření školského poradenského zařízení a ze zaměření samotného pracovníka. Poradenský pracovník by měl absolvovat min. 70% těchto seminářů.
- Praxe v ŠPZ a náslechy ve třídách samostatně zřízených pro vzdělávání žáků s daným typem zdravotního postižení (důležité zejména pro začínající poradenské pracovníky, kteří absolvovali magisterské studium „neučitelského“ typu).

4.2 Poradenský pracovník s praxí v délce 2 – 7 let

Poradenský pracovník s praxí v délce 2 – 7 let pracuje samostatně, má plnou zodpovědnost za realizované výstupy své práce. V případě nezbytné potřeby (pokud není možné využít zkušenějšího pracovníka – specialisty či experta) může vést začínajícího poradenského pracovníka.

Obecné činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce 2 – 7 let:

- znalost legislativy spolupracujících profesí (sociální, zdravotní)
- rozšíření diagnostického portfolia
- metodická podpora škol a pedagogů
- krizová intervence
- profesní poradenství
- diagnostika SŠ ve vztahu k maturitě
- rozšiřování a prohlubování znalostí problematiky žáků se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, příp. sociálním znevýhodněním
- spolupráce při intervizi
- práce se skupinou – výchovná, reedukační, podpůrně-terapeutická, zaměřená na prevenci, zlepšení vztahů atd.

Činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce 2 – 7 let – psychologa:

- samostatná komplexní diagnostika
- využití rozšířených interpretací a praktických aplikací
- diagnostika a intervence u nadaných žáků (kooperace s pracovníkem ŠPZ, který se této problematice věnuje)
- diagnostika a intervence u klientů ŠPZ
- diagnostika vztahů ve skupině
- diagnostika rodinných vztahů
- pokročilá komunikace napříč poradenským prostorem (se školami, rodiči, participujícími institucemi)
- metodické vedení pedagoga a asistenta pedagoga
- metodické vedení rodiny

Činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce 2 – 7 let – speciálního pedagoga:

- samostatná komplexní diagnostika
- skupinová reedukace
- depistážní činnost
- metodické vedení pedagoga/asistenta pedagoga
- diagnostika sociálního klimatu v třídních kolektivech
- práce s rodinou
- vytváření reedukačních a stimulačních postupů

- intervence u klientů ŠPZ
- prevence výukového selhávání
- znalost rámcového vzdělávacího programu (RVP)

4.2.1 DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce 2 – 7 let

DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce 2 – 7 let se zaměřuje na prohlubování znalostí získaných vzděláváním v první úrovni a je rozdělena na 2 části:

- Povinný vzdělávací modul - složený z konkrétních seminářů (včetně vymezení jejich obsahu, cílů, případně stanovení lektorů). Poradenský pracovník by měl absolvovat min. 70% těchto seminářů. Specificky zaměřené semináře pracovníci volí dle zaměření ŠPZ a přínosu pro svou praxi.
- Vzdělávací oblasti se stanoveným počtem hodin. V těchto oblastech jsou uvedeny příklady seminářů, výběr konkrétního zaměření semináře vychází z typu a zaměření školského poradenského zařízení a ze zaměření samotného pracovníka. Poradenský pracovník by měl absolvovat min. 70% těchto seminářů.

4.3 Poradenský pracovník s praxí v délce 7 – 12 let

Poradenský pracovník s praxí v délce 7 – 12 let je uznávaným odborníkem v oboru, může aktivně ovlivňovat podobu školského poradenského systému, např. prací v odborné asociaci, účastí v pracovních skupinách ovlivňujících legislativu či odbornou úroveň poradenství, případně může realizovat pedagogický výzkum.

Je schopen nové poznatky v oboru aplikovat ve své praxi. Vzdělávání spolu se získanými zkušenostmi je pro něj kvalitním základem pro soustavné a systematické předávání zkušeností formou přednášení či psaní odborných publikací.

Je kompetentní pro budoucí výkon hodnotitele poradenských pracovníků v atestačních řízeních.

Obecné činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce 7 – 12 let:

- rozšiřování a prohlubování znalostí problematiky žáků se zdravotním postižením
- vedení zácvičku kolegů
- přednášková a osvětová činnost
- metodické vedení výchovných poradců a školních metodiků prevence
- vytváření odborných materiálů

Činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce 7 – 12 let - psychologa:

- psychoterapeutické vedení (dle výcviku)
- znalost metod a postupů užívaných klinickými pracovišti

- specializované psychodiagnostické metody
- vedení skupin dětí se závažnými výchovnými či výukovými potížemi
- Činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce 7 – 12 let – speciálního pedagoga
- hlubší provázanost psychologického a speciálně pedagogického vyšetření
- aplikace úzce specializovaných metod při práci s dětmi se zdravotním postižením
- dlouhodobé vedení žáků se závažnými výukovými/výchovnými problémy
- specializované reedukační a stimulační programy

4.3.1 DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce 7 – 12 let

DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce 7 – 12 let se zaměřuje na prohlubování znalostí získaných vzděláváním v první a druhé úrovni, objevuje se i vzdělávání zaměřené na úzce specializované problémy v oblasti daného zdravotního postižení či v oblasti metod a forem speciálně pedagogické podpory. Může být zaměřeno na dlouhodobé terapeutické výcviky, atd.

- Povinný vzdělávací modul - složený z konkrétních seminářů (včetně vymezení jejich obsahu, cílů, případně stanovení lektorů). Poradenský pracovník by měl absolvovat min. 70% těchto seminářů. Specificky zaměřené semináře pracovníci volí dle zaměření ŠPZ a přínosu pro svou praxi.
- Vzdělávací oblasti se stanoveným počtem hodin. V těchto oblastech jsou uvedeny příklady seminářů, výběr konkrétního zaměření semináře vychází z typu a zaměření školského poradenského zařízení a ze zaměření samotného pracovníka. Poradenský pracovník by měl absolvovat min. 70% těchto seminářů.

4.4 Poradenský pracovník s praxí v délce nad 12 let

Poradenský pracovník s praxí v délce nad 12 let, který má kompetence v uvedených činnostech v předešlých úrovních, je uznávaným expertem ve svém oboru. Může ovlivňovat podobu systému školského poradenského systému.

Uchovává si vysoký standard přímé poradenské péče. Může být ve vedení profesních pracovních skupin.

Dovzdělává se v ucelených kurzech mentoringu, supervize či jiných specializovaných činnostech zaměřených na podporu dalších pracovníků v poradenství. Aktivně se věnuje přednáškové, supervizní či publikační činnosti a z tohoto důvodu je nutné vyřešit možnost zkrácení počtu hodin přímé práce s klienty.

Je kompetentní pro budoucí práci v revizním orgánu poradenských služeb.

Činnosti poradenského pracovníka s praxí v délce nad 12 let:

- činnosti předešlých úrovní

- vytváření koncepčních materiálů
- spolupráce na legislativních úpravách
- spolupráce na vytváření/úpravách systému poskytování poradenských služeb
- podíl na pregraduální přípravě
- tvorba, koordinace či hodnocení projektů z oblasti školství
- kontrolní a revizní činnost
- supervizní vedení
- vedení zácvičku kolegů
- přednášková činnost
- krajský metodik

4.4.1 DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce nad 12 let

DVPP pro poradenského pracovníka s praxí v délce nad 12 let se orientuje zejména na vzdělávání zaměřené na inovativní metody, aktuální zahraniční novinky, na výzkum v oblasti poradenství, na semináře podporující psychosociální stabilitu, výcviky v lektorských, supervizních či psychoterapeutických dovednostech.

V této úrovni je pouze stanoven minimální počet hodin vzdělávání za každý školní rok, výběr konkrétního obsahu vzdělávání je ponecháno na rozhodnutí pracovníka a vychází ze zaměření ŠPZ i samotného pracovníka.

5 NÁVRH SYSTÉMU DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PORADENSKÝCH PRACOVNÍKŮ - MODUL DVPP PRO PRACOVNÍKY ŠPZ

5.1 1. úroveň - začínající poradenský pracovník (do 2 let praxe)

5.1.1 Povinný vzdělávací modul

„Kurz pro začínající poradenské pracovníky – psychology a speciální pedagogy“ (cca 40 hodin včetně praxe)

Obsahem kurzu je seznámení se základními dokumenty, legislativou, diagnostickými a intervenčními materiály, získávání profesních dovedností a odborných znalostí, které navazují na vědomosti z vysokoškolského studia. Účastník kurzu získá schopnosti a dovednosti v oblasti anamnestického a poradenského rozhovoru, práce s třídním kolektivem, intervencí při výukových problémech, při vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, speciálně pedagogické diagnostiky, IVP, systému komplexní péče, etiky poradenského pracovníka, ochrany dat klientů, terapie, a reedukace. Obsahem kurzu je také praktická část (cca 4 dny v ŠPZ), zaměřená na seznámení s koncepcí činností, organizací práce a profesním obsazením ŠPZ, s administrativou a na přímou práci s klienty ŠPZ.

„Vedení dokumentace ŠPZ - psaní zpráv, informovaný souhlas“

Obsahem semináře je vedení dokumentace v školském poradenském zařízení, včetně dokumentace klientů, charakteristiky informovaného souhlasu, způsobu podávání informací, obsahu, cíle a formy informovaného souhlasu, zásad komunikace s klientem při zajištění informovaného souhlasu, obsahu, formy a předávání zprávy z vyšetření.

„Podpora inkluzivního vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami“

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – legislativa, formy, metody, individuální vzdělávací plán, nejčastější komplikace a problémy, spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, RVP, kazuistiky, konkrétní doporučení, didaktické a kompenzační pomůcky.

„Speciálně pedagogická diagnostika - Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb a identifikace podpůrných opatření“

Definice jednotlivých úrovní podpůrných opatření, způsob posuzování míry potřeb žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, práce s katalogem. Diagnostika klientů se speciálními vzdělávacími potřebami, zkušenostní formy diagnostiky, které reagují na aktuální potřebu diagnostikovaného.

Kurzy ověřené projektem RAMPS – VIP III

Podrobné popisy jednotlivých vzdělávacích aktivit včetně popisu cílové skupiny, analýzy vzdělávacích potřeb, formulace cílů a popisu obsahu dané aktivity je obsaženo ve výstupu KA 04 *Vzdělávací programy*.

- „Individuální vzdělávací plán pro žáky se zdravotním postižením“
- „Diferenciální diagnostika neurovývojových poruch“
- „Školní legislativa – školský zákon, související vyhlášky“
- „Komunikační dovednosti – vedení poradenského rozhovoru“
- „Práce s rodinou v praxi poradenského pracovníka“
- „Vedení třídních kolektivů s integrovaným žákem“

5.1.2 Vzdělávací oblasti se stanoveným minimálním počtem hodin

- Vzdělávání zaměřené na práci s diagnostickými nástroji – min. 20 hodin
- Specializační vzdělávání – min. 10 hodin
- Praxe v ŠPZ a náslechy: Probíhají ve třídách samostatně zřízených pro vzdělávání žáků s daným typem zdravotního postižení. Speciální pedagog – 15 hodin, psycholog - 10 hodin.

5.2 2. úroveň – poradenský pracovník s praxí od 2 do 7 let praxe (odborník)

5.2.1 Povinný vzdělávací modul

„Práce s rodinou v praxi poradenského pracovníka II“

Rodina jako partner při řešení problému, vedení rozhovoru, podrobné hledání forem podpory v souladu s reálnou možností rodiče, rodičovské skupiny.

Školní zralost jako základ úspěšného vzdělávání“

Struktura školní zralosti, specifika školní zralosti u dětí s postižením, postižení jako důvod školní nezralosti, difference mezi školní nezralostí a handicapem ve vzdělávání v důsledku zdravotního postižení, odklad školní zralosti není móda, ale opodstatněná potřeba.

Kurzy ověřené projektem RAMPS – VIP III

Podrobné popisy jednotlivých vzdělávacích aktivit včetně popisu cílové skupiny, analýzy vzdělávacích potřeb, formulace cílů a popisu obsahu dané aktivity je obsaženo ve výstupu KA 04 *Vzdělávací programy*.

„Interpretace metody/škály WISC III a její využití“ – pro psychology

„Základní principy dynamického vyšetření“

„Práce se skupinou“

„Specifika vzdělávání dětí a žáků s poruchami autistického spektra“

„Vedení skupiny pro děti s ADHD“

„Supervize - nutnost nebo nadstandard v poradenské praxi?“

„Zraková stimulace u dětí s vícečetným postižením“

„Specifika výchovy a vzdělávání hyperaktivního žáka z pohledu poradenského pracovníka“

5.2.2 Vzdělávací oblasti s doporučeným minimálním počtem hodin

- Právní předpisy – 10 hodin (lektor se vzděláním v oboru práva)
- Vzdělávání zaměřené na práci s diagnostickými nástroji – 30 hodin
- Specializační vzdělávání – 20 hodin
- Vzdělávání zaměřené na terapie – 40 hodin
- Osobnostní rozvoj - 10 hodin
- Uzpůsobení podmínek - maturitní zkoušky – 8 hodin
- Počítačová technika – 8 hodin
- Supervize – 10 hodin

5.3 3. úroveň - poradenský pracovník s praxí od 7 do 12 let praxe (specialista)

5.3.1 Povinný vzdělávací modul

Kurzy ověřené projektem RAMPS – VIP III

Podrobné popisy jednotlivých vzdělávacích aktivit včetně popisu cílové skupiny, analýzy vzdělávacích potřeb, formulace cílů a popisu obsahu dané aktivity je obsaženo ve výstupu KA 04 *Vzdělávací programy*.

„Využití relaxačních technik při práci s žáky jako forma podpůrných opatření“

„Krizová intervence v prostředí škol“

„Rodina a sociálně-právní ochrana dětí z pohledu legislativy“

„Problematika sexuality u jedince s mentálním postižením a jedince s PAS v praxi poradenského pracovníka“

„Práce se stresem v poradenství“

„Práce se skupinou – adaptační kurz v praxi“

„Vývojová dysfázie – porucha vývoje řeči a její vliv na celkový vývoj dítěte“

5.3.2 Vzdělávací oblasti s doporučeným minimálním počtem hodin

- Právní předpisy - 10 hodin (lektor se vzděláním v oboru práva)
- Vzdělávání zaměřené na práci s diagnostickými nástroji - 30 hodin

- Navazující vzdělávání v problematice krizové intervence – 15 hodin
- Počítačová technika- 8 hodin
- Specializační vzdělávání - 30 hodin
- Osobnostní rozvoj – 10 hodin
- Supervize – 10 hodin
- Terapeutické výcviky, lektorování – 300 hodin

5.4 4. úroveň - poradenský pracovník s praxí nad 12 let (expert)

(vhodné vykonávání supervizních, metodických, lektorských, publikačních nebo revizních činností)

Vzdělávací oblasti s doporučeným počtem hodin za školní rok:

- Právní předpisy
- Změny v právních předpisech - v oblasti poradenství, školství a v oblasti sociálně právní
- Vzdělávání zaměřené na práci s diagnostickými nástroji - novinky v diagnostických metodách v ČR i v zahraničí
- Specializační vzdělávání - nové trendy
- Vzdělávání zaměřené na terapie
- Dlouhodobější kurzy a výcviky
- Osobnostní rozvoj, supervize
- Vzdělávání zaměřené na oblast andragogiky

Celkem: minimálně 30 hodin vzdělávání každý školní rok

6 EVALUACE SEMINÁŘŮ

Z hlediska potřeb efektivního systému dalšího vzdělávání poradenských pracovníků je nutné vyhodnocovat kvalitu vzdělávání různými formami. Jednou z nich je zjišťování kvality od samotných účastníků vzdělávacích programů.

Semináře, které budou zahrnuté do systému DVPP, by měly poskytovat akreditované instituce (jak o tom hovoří zákon), přesto se jeví jako nezbytné provádět jejich průběžnou evaluaci. Je nutné sledovat, zda obsah a forma semináře plní odborné požadavky a zda si drží svou odbornou úroveň. Následně pak můžeme rozhodnout o případné úpravě či doplnění obsahu, event. změně cílové skupiny, pro kterou bude seminář určen. Jako nejvhodnější nástroj se jeví písemný dotazník, který vyplní účastníci dané vzdělávací akce po jejím ukončení. Tato data by dále měla shromažďovat a vyhodnocovat instituce, která bude mít systém DVPP ve své kompetenci. V rámci projektu RAMPS -VIP III se osvědčil dotazník, který je uveden v příloze.

Prostřednictvím evaluačních dotazníků je zjišťováno splnění očekávání, přínos pro praxi, využití poznatků ze semináře, motivace k účasti, pozitivní a negativní aspekty v rámci semináře, doporučení semináře kolegům apod.

7 ZÁVĚR

V souvislosti s celkovými změnami ve školství, které kladou výrazné nároky na pracovníky ŠPZ, s přihlédnutím k potřebám žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a k požadavkům učitelů v běžných školách, se stále více ukazuje zásadní význam dalšího vzdělávání poradenských pracovníků pro kvalitu poskytovaných poradenských služeb. Doposud žádný ucelený systém celoživotního vzdělávání nebyl zaveden do praxe. Funkčnost a účinnost tohoto návrhu v celém rozsahu může ověřit až jeho aplikace v praxi v delším časovém horizontu. Projekt RAMPS -VIP III ukázal, že zájem o vzdělávání mezi pracovníky ŠPZ je veliký a průběžné vzdělávání považují za nedílnou součást své práce.

Pokud bude zaveden kariérní řád pro pedagogy škol, bude také nutné zajistit provázanost se systémem dalšího vzdělávání poradenských pracovníků. Zejména profese speciálního pedagoga se bez vzájemné propojenosti neobejde. V dalších krocích je třeba zpracovat systém kariérního postupu poradenských pracovníků, včetně finančního ocenění, propojit ho s modulem dalšího vzdělávání poradenských pracovníků a provést legislativní ukotvení.

V případě legislativního vymezení by bylo vhodné zvážit zavedení povinnosti dalšího vzdělávání školských poradenských pracovníků alespoň v 70 % z navržených modulů a případně i ze stanoveného počtu hodin ve vzdělávacích oblastech.

Seznam použitých zkratek

ŠPZ: Školské poradenské zařízení

SPC: Speciálně pedagogické centrum

PPP: Pedagogicko-psychologická poradna

SVP: Středisko výchovné péče

DVPP: Další vzdělávání pedagogických pracovníků

IPPP ČR: Institut pedagogicko-psychologického poradenství České republiky

NIDV: Národní institut pro další vzdělávání

RAMPS: Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb

IVP: Individuální vzdělávací plán

RVP: Rámcový vzdělávací program

ŠVP: Školní vzdělávací program

DMO: Dětská mozková obrna

LMR: Lehká mentální retardace

PAS: Poruchy autistického spektra

SPUCH: Specifická vývojová porucha učení a chování

Seznam použité literatury a dalších podkladů:

1. Školský zákon č. 561/2004 Sb. ve znění pozdějších zákonů
2. Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v platném znění
3. Vyhláška č. 72/2005Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění vyhlášky č. 116/2011Sb.
4. Vyhláška č. 73/2005Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných ve znění vyhlášky č. 47/2011Sb.
5. MICHALÍK, J: *Školský poradenský systém v ČR (východiska, rizika, příležitosti, návrh pojetí)*, UP Olomouc, 2008
6. SATINSKÁ, E., HANZLÍKOVÁ, J., HÁLA, J., KONEČNÁ, A., *Návrh úprav činnosti školských poradenských zařízení pro děti a žáky se zdravotním postižením*, zpracováno pro projekt: Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb, reg. č.: CZ.1.07/1.2.00/14.0020, Univerzita Palackého Olomouc, 2013